

Tre val på en dag

Berättelse

I Sverige får människor vara med och bestämma. Det gör de när de röstar i ett val. Ett val betyder att man väljer vilka politiker som ska styra landet. I Sverige är det val vart fjärde år. Valet är på en söndag i september. Nästa val är den 13 september 2026.

Det speciella är att man röstar tre gånger på samma dag. Man röstar till riksdagen, som bestämmer om hela Sverige. Man röstar till regionen, som bland annat sköter sjukvården. Och man röstar till kommunen, som sköter skolor och annat där man bor. Därför säger man att det är tre val på en dag.

Men alla får inte rösta i alla tre valen. För att rösta till riksdagen måste man vara svensk medborgare. Man måste också ha fyllt 18 år. Till kommunen och regionen är reglerna lite andra. Då behöver man inte vara svensk medborgare. Man måste bara vara folkbokförd i Sverige, alltså bo här på riktigt. Om man kommer från ett annat land i EU, eller från Norge eller Island, får man rösta direkt. Kommer man från ett annat land får man rösta efter tre år i Sverige.

Det kostar inga pengar att rösta. Ingen får se vad du röstar på, för din röst är hemlig. Man måste inte heller rösta. Att rösta är en rättighet, inte en plikt. Många tycker ändå att det är viktigt att gå och rösta. Då är man med och bestämmer om sitt land och sin stad.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
val	när folket väljer vilka som ska bestämma
rösta	att välja en politiker eller ett parti i ett val
politiker	en person som arbetar med att styra ett land
riksdag	de som bestämmer lagar för hela Sverige
region	den som bland annat sköter sjukvården där du bor
kommun	den som sköter skolor och annat i din stad
medborgare	en person som tillhör ett land, till exempel Sverige
folkbokförd	när det är bestämt att du bor i Sverige
rättighet	något som man har lov att göra
hemlig	något som ingen annan får veta

Läsförståelsefrågor

1. Hur ofta är det val i Sverige?
 1. Varje år.
 2. En gång vart fjärde år.
 3. Bara när en ny politiker vill det.
2. Varför säger man att det är “tre val på en dag”?
 1. För att man måste rösta tre dagar i rad.
 2. För att man samma dag väljer till riksdag, region och kommun.
 3. För att tre personer får rösta varje gång.
3. Vad krävs för att få rösta till riksdagen?
 1. Att man är svensk medborgare och har fyllt 18 år.
 2. Att man har bott i Sverige i ett år.
 3. Att man betalar en avgift.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Man måste vara svensk medborgare för att rösta till kommunen.
 2. Det är gratis att rösta.
 3. De flesta unga i Sverige röstar.
5. En person kommer från ett land utanför EU och har bott i Sverige i fyra år. Får hon rösta till kommunen? Förklara varför.
6. Varför säger texten att rösträtten är “en rättighet, inte en plikt”? Svara med egna ord.

Facit

1. 1. En gång vart fjärde år.
2. 1. För att man samma dag väljer till riksdag, region och kommun.
3. 1. Att man är svensk medborgare och har fyllt 18 år.
4. 1. nej (till kommunen räcker det att vara folkbokförd i Sverige) b) ja c) det står inte i texten (texten säger inget om hur många unga som röstar)
5. Exempel på svar: Ja. Hon är folkbokförd i Sverige och har bott här mer än tre år, och då får man rösta till kommunen även om man inte är svensk medborgare.
6. Exempel på svar: Det betyder att man får rösta om man vill, men ingen tvingar en. Man får själv bestämma om man vill gå och rösta eller inte.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret medborgarinformation. Tema: demokrati och rätten att vara med och bestämma. Den viktigaste poängen att lyfta är skillnaden mellan riksdagsval (kräver svenskt medborgarskap) och kommun-/regionval (bygger på folkbokföring) – många elever berörs själva av kommun- och regionrösträtten. Fråga 5 kräver att eleven kombinerar två uppgifter i texten (folkbokförd + tre år). Håll tonen neutral; ta inte ställning för något parti.

Diskussionsfrågor

- Vad tror du att en kommun bestämmer om som märks i din vardag?
- Har man val på samma sätt i landet där du växte upp? Berätta gärna.
- Tycker du att man ska få rösta även om man inte är medborgare? Varför eller varför inte?
- **Skriv (4 meningar):** Tänk att du får vara med och bestämma i din kommun. Skriv om en sak du vill ändra på där du bor och varför.

Källor och faktagranskning

- Valmyndigheten – Din rösträtt och ditt röstkort: <https://www.val.se/sa-rostar-du/din-rostratt-och-ditt-rostkort>
- Valmyndigheten – Allmänna val i Sverige: <https://www.val.se/det-svenska-valsystemet/grunderna-i-det-svenska-valsystemet/allmanna-val-i-sverige>
- Sveriges riksdag – Val till riksdagen: <https://www.riksdagen.se/sv/sa-fungerar-riksdagen/demokrati/val-till-riksdagen/>
- Informationsverige.se (länsstyrelserna) – Det svenska valsystemet: <https://www.informationsverige.se/sv/om-sverige/att-paverka-i-sverige/det-svenska-valsystemet.html>

Faktagranskad mot Valmyndigheten (val.se), riksdagen.se och Informationsverige.se i juni 2026. Nyckelfakta: Ordinarie allmänna val hålls vart fjärde år, den andra söndagen i september, till tre församlingar samtidigt – riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nästa val är den 13 september 2026. RÖSTRÄTT TILL RIKSDAGEN: man ska ha fyllt 18 år senast på valdagen, vara svensk medborgare och vara eller ha varit folkbokförd i Sverige. RÖSTRÄTT TILL KOMMUN- OCH REGIONVAL: man ska ha fyllt 18 år senast på valdagen och vara folkbokförd i kommunen/regionen. Svenska medborgare samt medborgare i ett annat EU-land, Island eller Norge får rösta om de är folkbokförda i Sverige. Andra utländska medborgare får rösta om de varit folkbokförda i Sverige i tre år i följd före valdagen. Det är gratis att rösta, rösten är hemlig, och man kan förtidsrösta. Rösträtt är en rättighet, inte en plikt – det finns ingen röstplikt i Sverige. Valmyndigheten ansvarar för att genomföra valen (länsstyrelsen och kommunens valnämnd på regional och lokal nivå). Texten skiljer tydligt på riksdagsval (kräver svenskt medborgarskap) och kommun-/regionval (bygger på folkbokföring). Sverige har dessutom val till Europaparlamentet, men det hålls ett annat år och behandlas inte här.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.